

קובץ
דברי תורה
ושיחות קודש

גליון ס"א
פרשת נח
תשפ"ג

תוכן העניינים

- של"ס נח תשפ"א
- ליל ש"ק נח תשפ"ב
- קידושא רבא נח תשפ"ב
- של"ס נח תשפ"ב
- ליל ש"ק בראשית תשפ"ג
- אחר הבדלה נח תשפ"א / הגה"ק
- בעל חלקת יואב מקניצק והרה"ק
- מפיאסנא זי"ע

ניתן לקבל הגליון

בארה"ק

בני ברק

ביהמ"ד אמשינאוו רחוב חזון איש 78
ירושלים

אצל הרה"ח ר' זלמן לעווין שליט"א
ביתר

אצל הרה"ח ר' אברהם לאנדא שליט"א

בארה"ב

בארא פארק

ביהמ"ד אמשינאוו 4408-15th Ave.
וויליאמסבורג

ביהמ"ד אמשינאוו 144 Rodney st.
מאנסי

ביהמ"ד ווארקע 10 Maple ter.
לעייקוואד

אצל הרה"ח ר' ישראל נתן בוים שליט"א

יו"ל ע"י מכון דברי תורה – אמשינאוו

כל הזכויות שמורות ©

לתרומות, הנצחות, ולקבלת הגליון
amshinov40@gmail.com

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס
או במספר 03-7630585 שלוחה 8456

ואלה יעמדו על הברכה

בעבור שנדכו הוצאות הגליון

הרה"ח ר' שמואל צבי זינגער שליט"א לע"נ אביו כ"ק הרה"צ רבי יחיאל מנחם בן הרה"צ רבי יעקב שרגא, אבד"ק אסטראוו אדמו"ר מאלכסנדר זי"ע גלב"ע ו' מרחשון תשמ"ט
הרה"ח ר' יצחק מאיר ציוויאק שליט"א בארא פארק לע"נ אביו הרה"ח יהודה אריה לייב (לייבל) ציוויאק ב"ר יחיאל ברוך ז"ל גיטו של אדמו"ר הרה"ק רבי יצחק זי"ע
הרה"ח ר' אפרים מאזעסאן שליט"א ביתר עילית – בן הרה"ח ר' אברהם מאזעסאן שליט"א לרגל שמחת הולדת הבת
הרה"ח ר' הערשל מאזעסאן שליט"א ביתר עילית בן הרה"ח ר' אברהם מאזעסאן שליט"א, חתן הרה"ח ר' אברהם מנחם לעווין שליט"א בן ידידנו הרה"ח ר' שמואל לעווין שליט"א – ב"פ והרב"ג כ"ק אדמו"ר מאמשינאוו ירושלים שליט"א
הרה"ח ר' משה מויער שליט"א בארא פארק לרגל שמחת אירוסיו בנו החתן יחיאל מיכל הי"ו
הרה"ח ר' מרדכי שלום יוסף כהן שליט"א בארא פארק לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הבי צבי יקותיאל יהודה שיחי
לרגל שמחת הבר מצוה לבה"ח כמר אברהם שמואל בנימין כהן וינרייך שיחי יה"ר שיתעבד לאילנא רברבא לתפארת הוריו ומוריו

סעודה שלישית

פרשת נח תשפ"א לפ"ק

אמונה שבוודאי בסופו של דבר ישובו אל ה'. ולכן 'ואינו מאמין שיבוא המבול'. ורק אחר שכלו כל הקיצין, ובאו המים ודחפוהו אז נכנס לתיבה. הרי לנו כח התשובה שאפשר עד הרגע האחרון לתקן את הכל.

(והחסיד הידוע ר' שמחה'לי אב"ד סאכידנוב זצ"ל היה רושם בפנקס בקיצור נמרץ תורות רבותיו, ותורה זו רשם ע"י שהעתיק לשון רש"י בלבד, ורק שם נקודה בין התיבות מאמין, ואינו מאמין.)

*

איש צדיק וגו' בדורותיו. ונחלקו התנאים (סנהדרין ק"ט וראה רש"י כאן) מה בא להשמיענו תיבת 'בדורותיו', דעת ר' יהודה, שאילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, ודעת ר' נחמיה,

אלה תולדות נח וגו' וברש"י אף נח מקטני אמנה היה, 'מאמין ואינו מאמין' שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים. והקשו בספה"ק איך יתכן שנח שהתורה העידה עליו שהיה איש צדיק תמים, שיהא מקטני אמונה? וביאר אא"ז הרה"ק מווארק'י זי"ע שנח התרה את בני דורו במשך שנים רבות שיבוא מבול, ועל אף שהם לא שתו לבם לדבריו, בכל זאת לא התייאש, ועדיין האמין שיש עדיין תקווה ויתכן שעוד יעשו תשובה, ותבוטל הגזירה. וכך ביאר, שצריך לעשות הפסק בדברי רש"י בין תיבת 'מאמין' ל'ואינו מאמין'. כלומר, אף נח מקטני אמונה היה מאמין. כלומר, שהיה מאמין בכל אחד ואחד, אף באותן שהם מקטני

יעמוד, זה נח, ע"כ. ומבאר, דכשיש רשעים בעולם קשה ג"כ לצדיק לעבוד השי"ת מחמת שהקליפה מתגבר בעולם על כן יש לו לצדיק עבודה קשה לעבוד. ולכך, כשנאבדו רשעים, אז יותר בקל להצדיק לעבוד השי"ת, וזה מה שנאמר, הפוך רשעים ואינם, ועי"ז ובית צדיקים יעמד, שקל יותר לעבוד את ה'. ועל פי זה מבאר גם מ"ש בתהילים (ל"ז), טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים, דמה שטוב מעט עבודה להיחשב לצדיק, הוא מהמון רשעים רבים, היינו בזמן שקשה לו לעבוד השי"ת מחמת שיש בדור ההוא רשעים רבים. ונמצא שבדור קשה יש חשיבות מיוחדת לכל עבודה.

וכן מצינו באור לשמים שמביא מה ששמע מרבו הרב הקדוש הרבי מלובלין זצלה"ה שפירש הפסוק (בראשית כב, יג) והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו, שיש איל אחר, דהיינו עוד סוג של נסיון כמו העקידה - נאחז

שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ובגמ' לא הוזכר שאחד מהם לגנאי. ויתכן לומר ששניהם מחשיבים את עבודתו בדורם של רשעים שאז צריך התעצמות במצוות ה'. ולא נחלקן אלא בפירוש הכתובים, ר' יהודה הביט על ה'בפועל', שרק בדור זה מחמת ריבוי הרשעים יש חשיבות לכוזה עבודה, ולכן מפרש את תיבת 'בדורותיו', שרק בדור כזה נחשב, אבל העבודה מצד עצמו אינו חשוב. ור' נחמיה מגיד מראשית אחרית על ה'בכח' שאם בדור כזה הוא צדיק, א"כ אם היה מתאמץ באותו מידה בדור חשוב, היה משיג הרבה יותר. אבל ב' הדעות מסכימים שעצם ההתאמצות בדור קשה הוא דבר הנותן תואר צדיק.

והנה בספר דברי אבי"ב להרה"ק מראדזמין מביא את דברי המדרש, על הפסוק (משלי יב, ז) הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד. הפוך רשעים ואינם, זה דור המבול, ובית צדיקים

היפך הטבע בזה, אבל בג' הדרגות הללו, איזה היפוך הטבע יש בזה, עד שנקרא לזה נס? ואמר, שזה עצמו היה הנס אשר אף במצור ובמצוק כזה ח"ו שהיוונים היו הגבורים והרבים ועם כל זה לא רפו בנ"י את עצמם, וחזקו ידיהם בתורה, ונשארו טהורים וצדיקים ועוסקי תורה, זהו ממש דרך נס.

יה"ר שנזכה לעמוד בנסיונות ולעבוד את ה' מתוך שמחה והרחבה ונזכה לגאולה שלימה במהרה.

בסבך - מי שניתפס ומסובך בעצת יצר הרע, וצועק אל ה' ומתחרט ועושה תשובה - בקרניו זוכה להופעת אור לשון קרן אור, עכת"ד. דהיינו מי שנאחז בסבך בכבלי היצר המבלבלים אותו, עבודתו חשובה עד מאד.

וכן ביאר אזמו"ר הרה"ק מהר"ם זי"ע על מה שנאמר ב'על הניסים', וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך. וקשה שכן גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים מובן

ליל שבת קודש

פרשת נח תשפ"ב לפ"ק

התיבה. ה' פעמים י' עולה חמשים, שהם מספר האמות של רוחב התיבה.

*

צהר תעשה לתבה. ובתרגום פירש ניהור [-אור] תעביד לתיבותא, אי' מהבעל שם טוב זי"ע (צוואת הריב"ש) דתיבה רומז אל אותיות התפלה, וצהר תעשה לתיבה היינו שצריכים לעשות שהאותיות יהי' מאירים, והיינו שיבואו מתוך הרגש פנימי, כלטישת האבנים עד שיאירו. ובמה אתה יכול לעשות כן, בא אתה וכל ביתך אל התבה היינו בכל גופך וכחותיך תבא אל התיבה ע"כ. וכידוע שנתגלה לבעש"ט, שמה שזכה למעלה עליונה, הוא משום שהיה מתפלל תמיד בכוונה גדולה.

חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים וגו' (ז, כ). מצאנו רמזים נפלאים בענין התיבה. הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע (רמתיים צופים, קא) מביא פירוש רש"י לקמן (ח, ד) מכאן אתה למד שהיתה התיבה משוקעת במים אחת עשרה אמה. ואמר על כך, שזה צירוף שם הגדול והנורא, עד כאן דברי קודשו ז"ל. כי **חמש עשרה אמה** של הגברת המים, זה י-ה. והתיבה הייתה משוקעת במים **אחת עשרה אמה** בגימטריא ו-ה.

ועיין בעבודת ישראל שהביא שמידות התיבה המה בסוד יחוד הו"ה עם אדנ"י. שכן י' פעמים א' הוא עשרה. ה' פעמים ד', הוא עשרים, וביחד עולה שלושים, שזהו מידת קומת התיבה, ו' פעמים נ' עולה שלש מאות אמה, אורך

מסתעפין ונמשכין אחר הדיבור הראשון.

ובדברי ישראל (מודזיץ) ביאר המשך הפסוק 'הבאים אל התבה מהעוף למינהו', שבא לרמז על ענין המחשבה הפורחת לו לאדם בתוך תיבות התפלה, שהוא ממין הענין שעסק קודם התפלה, וזהו מהעוף היינו המחשבה שפורחת לו לאדם בשעת התפלה, הוא למינהו דהיינו ממין עסקיו שעסק בהם קודם התפלה, שאם קודם התפלה עסק בתורה ובעבודה כך המחשבות שפורחות לו בתוך תיבות התפלה הם מחשבות קדושות, אבל אם ח"ו קודם התפלה היה משוקע בהבלי עולם הזה כך המחשבות שפורחות לו בתוך תיבות התפלה הם מחשבות זרות.

וזהו דאי' ברש"י כל שהתיבה קולטתו הכניס בה. שאותם בני אדם שהדיבורים והמחשבות הראשונות שלהם דבקים בהקדושה ולא השחיתו דרכם, אזי

ושמעתי א גוט ווארט, דאיתא ברש"י (ז), טז) שבעת שנה נכנס לתיבה הגין השי"ת עליו שלא ישברוה והקיף התיבה דובים ואריות והיו הורגים בהם. ועל פי דברי הבעש"ט, שהכוונה לתיבות התפילה, אפשר לומר שבעת שהאדם רוצה להתפלל ולהיכנס לתוך התיבות של התפילה, אזי באים האריות לחבל ולהזיק שלא יוכלו להתפלל בכוונה, וע"ז אנו מבקשים בזמירות ליל שבת 'פרוק ית ענך מפום אריותא' שיצילנו מפי אריות, הני מרעין בישין המעכבין אותנו מלכוון היטב את כונת התפילה, ואפיק ית עמך מגו גלותא. מתוך גלות הדעת, ודפח"ח.

ומביא הבעל שם טוב דהעצה להגיע לידי תפילה בכוונה זכה, צריך האדם לשמור פיו מכל דיבור קודם התפלה. כי על ידי שיקדש ויטהר דיבורו הראשון, ימשוך אליו כל שאר הדיבורים שאחריו ויזדכך מחשבתו הראשונה שתהיה דבוקה בקדושה, כי דיבורי התפילה

*

ויסגור ה' בעדו (ו, טז). וברש"י, שהיו אומרים בני דורו אלו אנו רואים אותו נכנס אל התיבה אנו שוברים את התיבה והורגים את נח ובניו. ולכאורה הדבר תמוה, מה בצע להם כי יאבידו גם את נח ובניו, ויוסיפו רשעה על רשעתם.

ובספה"ק עבודת ישראל ביאר, הסברא נותנת שלא ישחית את העולם במי המבול אם לא שישארו נח ובניו הצדיקים כדי שיהא שארית בארץ לבריאת עולמו, וגם הביטו אל סוף מעשה באצטגנינות שלהם שיכרא את אברהם ויצחק ויעקב והבאים אחריהם, ולכן רצו להרוג נח ובניו כדי שעל ידי זה לא תהיה שארית בארץ, אלא על ידי השארת הרשעים בחיים, ובזה ישוב ה' מחרון אפו ולא יחריב עולמו. אך דבר אלוקינו יקום, ואיבד את הרשעים, והשאיר את נח הצדיק ובניו, ומהם התקיים העולם.

כשבאים להתפלל עומדים להתפלל מתוך דביקות בה' ועל כן תיבות התפילה קולטים אותם, והמשוקעים בהבלי עולם הזה מגרשין אותם, דהיינו שזורקין לו מחשבה זרה ח"ו.

וצריך נמי שיהא אמונה גדולה בכח התפילה, וכדאי' בדגל מחנה אפרים בשם הבעש"ט זללה"ה כי כל התפילות עושים פעולה בעולמות העליונים ולפעמים בקצה הארץ, וזה נרמז (ברכות ו:): בפסוק פָּרוּם זָלוֹת לְבַנֵי אָדָם, אלו דברים שעומדים ברומו של עולם, שנעשה מזה דברים נוראים ברומו של עולמות, ובני אדם סוברים שלא נתקבלו תפלתן, לכן מזלזלין בהם. וזהו הנאמר בהפטרת פר' נח, 'רני עקרה לא ילדה', שאף זה שחושב שתפילתו עקרה ולא פעלה כלום עליו להיות מלא רנה ושמחה, 'כי רבים בני שוממה' פירוש התפלות אשר אתה סובר שהם שוממים, עושים פעולות גדולות, יותר מראיתך הגשמית.

קידושא רבא

פרשת נח תשפ"ב לפ"ק

פאטש בין איך דיר מוחל, אבער אויפען שטיקעל קוגעל קען איך דיר נישט מוחל זיין..."

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע נהג לאכול מאכליו בימות החול עם אצבעותיו ובשב"ק השתמש במזלג, פעם העיז אחד החסידים והעיר שהרה"ק בעל האוהב ישראל מאפטא זי"ע נוהג הפוך, שבשבת אוכל ביד ובימי המעשה עם מזלג, נענה הרה"ק מרוזין, דאי' בספה"ק [ראה זוה"ק פר' אמור דף צד:] שבימות החול ההשפעות באות ע"י מלאך ובשב"ק הם מגיעים ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולכן נוהג הרב מאפטא לאכול בימות החול עם

¹ סיפר כ"ק אזמור'ר זצללה"ה שהרה"ק ר' נתן דוד שידלאווצער (בן הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא) הי' בימי חורפו אצל הרה"ק מרוזין זי"ע (ואח"כ אמר "פרייטאג ביינאכט האט ער נאך עפעס משיג גיווען, שבת בייטאג האט ער שוין גארנישט פארשטאנען") והרוזינער השאיר שיריים מהקוגעל, ורצה ר' נתן דוד לחטוף חתיכה, והמשמש הכה אותו בשביל זה, 'ער האט זיך גיהאט זיינע חשבונות, עס צו געבין צו א גביר, וואס לאזט א גרויסע לעצט-געלט'... ולאחר זמן נודע להגבאי שאותו אברך נעשה רבי בפולין, (אין ער איז דאך א יוד, ס'האט איהם גיכאפט ביים הארץ) ונסע לר' נתן דוד זצ"ל לפייסו, ואמר לו בזה"ל "אויפען

בו ביום חל יומא דהילולא דיליה (ג' חשוון), רבינו חילק בהם את הקוגעל, ולכבוד זה סיפר שני סיפורים אלו.

¹ אחד מאנ"ש בבני ברק כיבד את רבינו שליט"א להשתמש בעת קידושא רבא בכלי הקודש כף ומזלג של הרה"ק מרוזין זי"ע אשר

ובצדקת הצדיק (אות עו) לומד מזה אשר בעת שבא מכשול לפני האדם, ידע שבאותו עת הוא זמן מוכשר להפוך אותו ענין ממש לטוב, ולכן אם יזכה באותה שעה להפוך חמדה זו לטוב, אזי יוכל לקבל מדריגה גדולה מאד, וגודל הטובה שיוכל לקלוט, הוא כפי גודל החטא שהיצר מסיתו.

ומביא שמזה הטעם בעת החורבן טעו אנשי ירושלים ונביאי השקר שלא ירע להם, כי זמן החורבן הוא גם זמן שבו נולד משיח (ירושלמי פרק ב' דברכות הלכה ד') ואכן אם היה זוכים אותו עת היה מוכן לגאולה, ולכן היו חושבים כי אדרבה ייטיב ה' להם, כי הרגישו אורו של הגאולה, וכיון שלא זכו נתהפך רח"ל. וזהו כאמור שבכל עת שייך להשתמש בשני פנים.

ובמדרש תנחומא (בראשית יא) אתה מוצא מן אותה שעה עד שבנה שלמה בהמ"ק ארבעים יום היו עושין גשמים

מזלג, שכן הכל מגיע אז ע"י שליח, משא"כ בשב"ק שהקב"ה משפיע בעצמו, אזי אוכל ביד ממש, אולם לדידי נראה איפכא, כיון שבאמצע השבוע המאכל הוא ע"י שליח ע"כ אני מפחד לתופסו בידי, אך בשב"ק שהקב"ה בעצמו נותן, אזי מרוב אימה אני אוכל אלא ע"י מזלג.

*

בוזהר הק' איתא (פנחס רטז). כי בעת המבול היו ראויים לקבל התורה. כי שם בן נח היה נשמת משה, ודבר זה אף נרמז בגמ' שבפרשת דור המבול נזכר משה, כמו שדרשו חז"ל (חולין קלט:): משה מן התורה מנין, 'בשגם' הוא בשר וכו'. ומים היינו תורה והם הפכוהו למים הזידונים, והתורה היא תכלית קיום העולם ושבשבילו נברא ואלמלא וכו' והם גרמו אבדונו, ואותו עת היה מוכן, אילו זכו ממש להיפך שהוא ירידת מימי התורה לקיום העולם.

בספר בית יעקב מביא מהיהודי הקדוש זצ"ל מפרשיסחא, שאמר ע"ד צחות תוכחת מוסר על מנהג בני אדם, שכל אחד מתרץ עצמו אמאי אינו עוסק בתורה דיו, שכל יגיעותיו ועסקיו הם עבור בנו, שיוכל להספיק לו לתורה ויראת שמים, וכאשר נתגדל זה הבן, הרי הוא שוכח עד כמה אביו טרח עבורו, לגדלו לתורה ומעשים טובים, ושוב גם הוא אומר, שכל עמלו ויגיעו הוא עבור בנו שיהיה תלמיד חכם ועובד השם, וכן בעוה"ר דור הולך ודור בא, ואמר היהודי הק' 'ווען וועט מען שוין זעהן דאס רעכטע קינד', כלומר מתי כבר נזכה לראות זה הבן האמיתי, שכל הדורות כל כך התייגעו עבורו. ומסיים בעל הבית יעקב, שבזה אפשר לפרש, אלה תולדות נח נח, היינו שלא עזב עצמו לפעול ולייגע עבור בניו, אלא הוא בעצמו היה הבן, שהיה עובד את השי"ת תמיד.

כל שנה ושנה לשום מי המבול שהיו מ' יום, וכשבנה שלמה ביהמ"ק בקש רחמים עליהם ופסקו מן העולם וכו', ע"כ. ושמא גם כאן חזינן, שאף שהיו האבות וכו', שעד שלא נבנה בית המקדש עדיין נשאר זכר למידת הדין, עד שנהפך להשראת השכינה.

ידוע דא"י בווה"ק שיש חטאים שאין מועיל להם תשובה, ועסקו הקדמונים לבאר דבר זה, וכ"ק אאמו"ר וצללה"ה הביא רא"י שאפשר לעשות תשובה על הכל, שהרי בדור המבול שבו השחית כל בשר וגו' נאמר ברש"י (בראשית ז, יב) 'ויהי הגשם' על הארץ, ולהלן הוא אומר 'ויהי המבול' אלא כשהורידן הורידן ברחמים אם יחזרו יהיו גשמי ברכה, וכשלא חזרו היו למבול עכ"ל. נמצא להדיא שגם בזה היה אפשר לחזור בתשובה.

*

סעודה שלישית

פרשת נח תשפ"ב לפ"ק

ולכן בימי נח שהיו חוטאים כולם לבד מנח ואשתו, ובניו שהיו פחות מגיל מאה אינם נחשבים בכלל זה, על כן היה רק זוג אחד שלא חטאו.

ובעבודת ישראל הרחיב בזה, שסדר הבריאה הוא כי כל הנהגות צבא השמים ממעל וסדר הנבראים בארץ הם מתנהגים אחרי מעשה בני האדם למטה, ולכן מצינו בדור המבול דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו (ו, יב), פירוש אפילו חיות ובהמות ועופות נזדווגו שלא במינם. והוא פלא איך באו לידי חטא, הרי אין בהם יצה"ר לעבור עבירה, אבל לפי זה ניחא, שהברואים ששורש נשמתם היתה מצד הרשעים שהשחיתו דרכם, גם המה השחיתו דרכם כמוהם. והמעט מהם אשר באו אל נח אל התיבה, מן הטהורים שבעה

ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך זכר ונקבה יהיו (ו, יט). אי' מהרבי ר' בונם זי"ע בשם המגיד הקדוש מקאזניץ (רמתים צופים סימן א' אות קי"ט) איך יתכן שלא נמצאו מכל יצורי הבעלי חיים רק שנים שלא חטאו. וביאר, בהקדם מאמר הגמרא (חולין יא.) רוב בהמות כשרים המה. ולכאור' הרי עתה הוא להיפוך שרוב הבהמות טריפות המה. אלא יסוד הדברים הוא, שהכל נברא בשביל ישראל, ועל כן בזמן שכולם צדיקים אזי גם הבעלי חיים המתוקנים להם לצורך אכילה, גם המה כשרים, ולזאת בימי התנאים שהיו רובם צדיקים היו גם הבהמות כשרים. ועתה בעוונותינו הרבים שרובם רשעים אזי ממשיכים על הבעלי חיים שלא יהיו ראויים בכשרות.

יתברך מעל פניו חס ושלום, שמאבד לא רק את עצמו, אלא מפסיד לכל הנבראים, וזהו שנאמר 'ומוראכם וחתכם', בהיות לכם יראה השלימה, 'על כל חית הארץ' זה יגרום התפשטות מדות היראה על כל הנבראים.

וענין היראה הוא להכנע ולהשפל לפני בורא עולם, הצופה ומביט בחדרי לבות בני אדם, והכל אצל גדולת הבורא כאין נגדו, ובהעביר האדם יראתו יתברך, יראה הרוממת על פניו, מתמלא בושח וכלימה, עכת"ד.

וכלשון הרמ"א או"ח סי' א' שויתי ה' לנגדי תמיד וכו' כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה וכו'.

ובדרך דומה המה דברי כ"ק אזמו"ר זצלה"ה בשם אביו מרן הרה"ק רבי

שבעה ושנים מן הטמאים, מסתמא היתה שרשם משורש אדם שלא חטא, ולכן גם הם לא פגמו במעשיהם, ולכן התיבה קלטתה רק אותם, עכד"ק.

ואחר המבול נאמר שהקב"ה הבטיח שלא יביא עוד מבול לעולם, 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ' (ט, ב). ובספה"ק אור המאיר כתב דנראה לרמוז, כי החיות צריכים מדת היראה, כדי שיוכלו להתקיים ולא יאכלו זה את זה וכדומה, ולכאורה מאין בא להם בחינת היראה, אלא הכל נמשך מאתנו עם קרובו ישראל, בהיות יראתו יתברך על פנינו תמיד, אזי מתפשט מדת היראה בעולם, וממילא נמשך גם כן אל כל הברואים וחיות ועופות, ומתיראים זה מזה לצורך קיום מיניהם. ובהעדר חס ושלום היראים והשלמים, אזי אין להם לחיות ולעופות ולכל הברואים שום בחינת יראה.

ומה מאד יקח האדם התעוררות לנפשו, ביודעו מה שגורם בהעדר יראת הבורא

הוא שורש מצוות לא תעשה, ולכן מזלזל עקרב, וידוע שעקרב הוא קרירות, היינו שטבעו מושך להתעצל ולישב בטל, ואין לו חמימות והתלהבות, ומדה זו בעבודת ה' הוא לסור מרע ולהתעצל במעשים בלתי ראויים, ואף הדברים הגשמיים המוכרחים יהיו בקרירות רוח, שכל אלו הם בכלל סור מרע.

יה"ר שנזכה לירא את ה' ולגאולה שלימה במהרה אמן.

יוסף זי"ע עה"פ וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך "ויראו ממך" אז מ'וועט דיך אנקוקען זאל מען זיך קענען אפלערנען "יראה" פון דיר, ע"כ. שאף במקום שאי אפשר להשפיע בדיבור ובמעשה, מכל מקום ע"י ההנהגה ביראת שמים בקדושה וטהרה הרי זה משפיע על כל הסביבה.

ואיתא בספה"ק (שמ"ש ר"ח מרחשון תרע"ב) דהעבודה של חודש חשוון הוא בסור מרע, הרומז ליראה, שכן יראה

ליל שבת קודש

פרשת בראשית תשפ"ג לפ"ק

וכן מצינו באור החיים הק', עה"פ (א),
 (כו) ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו
 כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף
 השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל
 הרמש הרמש וגו', 'וירדו' הוא מלשון
 ממשלה ורידוי, ולמה נקט הכתוב
 בלשון ירידה, אלא כאן נרמז מה
 שהודיעונו חז"ל (בזוהר הק' ריש פר'
 משפטים) ברזא דגלגולא, כי באמצעות
 מעשים לא טובים של האדם ירד
 מבחינת אדם ויתגלגל בדגים, עופות
 בהמה ושרצים (וכשהאדם יורד מדרגתו
 אינו יכול כל כך לקלקל, אך גם כן אין יכול כ"כ
 לתקן כמו שיוכל כשהיא בבחינת אדם) וכל
 ירידה תלוי לפי ערך החטא, ולכן
 הנפשות הרמות כאשר חוטאים יורד
 נפשם להתגלגל בדגים שאין בהם צער
 של שחיטה, אלא אסיפתם מתרת אותם
 (חולין כז, ב) וירידה הפחותה ממנה הוא

האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן
 העץ ואוכל. ובמדרש (סוף פר' י"ט) א"ר
 אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן,
 אלא ואוכל, אכלתי ואוכל, עד כאן.
 ולכאורה יפלא איך אמר שימשיך
 לאכול עוד, ובקדושת לוי (פר' נח) מבאר
 ענין 'ואוכל עוד', כי באכילה שאדם
 מישראל אוכל, וכן על ידי המצות שבני
 ישראל מקיימים באכילה כזו, כגון
 הברכה והשחיטה והמליחה, בזה מתקן
 הפגם של אדם הראשון שפגם באכילה
 ע"כ. ומעתה בשעה שהאדם אוכל
 מאכלי שבת שהוא דבר מצוה, הרי הוא
 מתקן בזה את הפגם דאדם הראשון,
 וזהו שאמר, 'אכלתי' באיסור, ולכן
 מעתה 'ואוכל עוד' לדבר מצוה, בכדי
 לתקן בזה את הפגם שנעשה באכילה
 ההוא.

כי לא שייך שום כי אם באמצעות נצחון המסית. ומסיים האור החיים הק' בלשונו המתוק, ומעתה הפליא ה' להתחסד עם אוהביו, להכין להם דבר שבאמצעותו ישיגו עלות במעלות חיים הנצחיים, 'אשרי העם שככה לו'.

וראה בתפארת שלמה בראשית ברא אלקים וגו' וברש"י שלא אמר ברא ה', שכן מתחילה עלה במחשבה לבראו את העולם במדת הדין, וכאשר ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים בדין לבד, שיתף עימה מדת הרחמים. ולכן בהמשך המקרא נאמר, ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, כאן כבר הקדים מדת הרחמים.

ומבאר התפארת שלמה, כי ענין הבריאה עם מידת הדין, היינו שיהא יצר הרע המביא לידי נסיונות, וכאשר הצדיקים מצליחים להכניע את יצרם, עולים הם ממדרגה למדרגה, וזוכים לחיי עולם הבא על פי דין, ולכן

גלגול הנפש בעוף, שיש בו חצי שחיטה כמו ששנינו 'רוב אחד בעוף', והמגולגל בבהמה היא בחינה גרועה עוד יותר, ולכן אף צערו מרובה כמו ששנינו 'רוב שנים בבהמה', ע"כ. ועל ידי האכילה בשבת מתקנים את הבריאה.

*

ראינו בפרשה איך שהנחש היה ערום מכל חית השדה, והכשיל את האשה בחטא עץ הדעת, וכידוע הנחש הוא השורש של היצר הרע, ובאור החיים הקדוש (ג, ד) מקשה בלשון קדשו, 'ואם תאמר למה יברא ה' בריה רעה כזו לתקלה', ומפרש, שכגודל היצר הרע שניתן באדם, כך הוא גודל הטובה שאפשר לו להשיג על ידה בעולם העליון, שכן האדם מקבל שכרו לפי מדת ההתאמצות שצריך כדי לנצח את היצר, כאמרו (אבות ה, כג) לפום צערא אגרא, ולכן אם היה כח המסית מוגבל, לא היה אפשר להשיג השגות גדולות,

הרחמים שבזה נחלש מעט היצה"ר, ומעתה גם אנשים פשוטים, יוכלו לעמוד בנסיונות.

אך זה שהאדם יוכל להתגבר על יצרו, זה בתנאי שלא יתגרה בגדרים וסייגים הבאים להרחיק את האדם מן העבירה וכדברי קדשו של המאור ושמש (ד"ה וירא) ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו וגו', ופירש רש"י בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול על הקודש, הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה וכו'. כלומר, כיון שנגמר הבריאה כל כך קרוב ליום השביעי לכן קראו כן.

ולכאורה עדיין קשה למה נאמר 'ביום השביעי', הרי למעשה כלה מלאכתו בששי ולא בשביעי, אף שהיה בצמצום. אלא יש לפרש על פי מה שאמרו חז"ל שהשדים נבראו בערב שבת בין השמשות, ועדיין היה צריך לברוא להם גופים וכיון שקידש היום, לא בראם.

הצדיקים שמחים ביצר הרע, כי עיקר הנחת רוח להקב"ה, הוא בעבור שיש יצה"ר המסית את האדם, ומתגברים עליה למען כבוד שמו ית'.

אך הרשעים שאינם יכולים לעמוד על פי מדת הדין, כי בשעה שמביאים אותם לידי נסיון הם נופלים לידי תאוות עולם הזה, וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים, ולכן שיתף לבריאה מדת הרחמים, היינו היצר טוב.

ובדרך זה יתבאר מה שאמרו בני ישראל אל משה בעת מתן תורה, דבר אתה עמנו, ואל ידבר עמנו אלהים, היינו שלא תהא ההנהגה עפ"י דין שהוא שם אלקים, שמשם בא היצה"ר, 'פן נמות', דהיינו פן יפלו מהקדושה, שזה נקרא מיתה. ועל זה השיב להם משה, כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים, כי אם יתבטל לגמרי היצה"ר, יתבטל כל כוונת הבריאה שהוא לרומם את האדם על ידי שיעמוד נגד יצרו, ולכן שיתף מדת

ולהוסיף מחול על הקודש, כלומר שצריך להיות זריז לתקן את אשר כבר עיות כיון שנעלם ממנו עד היכן כבר נתרחק מן הקדושה, פן יתגשם כל כך עד אשר לא יוכל קום ח"ו.

*

בראשית ברא וגו', וברש"י אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית משום (תהלים קי"א) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.

ויש מן **הצדיקים** שפירשו בלשון ניחותא, ומה טעם פתח בבראשית, כלומר איזה טעם מתוק ונעים, שפתח

והכוונה בזה, שהשי"ת ברא עולמו בשביל שבני ישראל יקבלו עליהם עול מלכותו, ולמען יהיה מקום לקיים המצוות מתוך 'בחירה', צמצם השי"ת אלקותו, על ידי מסכים הבאים להסתיר עד שברא העולם הגשמי, שהיא קרובה לצד הקליפה. ולכן אם ח"ו היה העולם מתגשם יותר, לא היה ביכולת האדם לשוב אל ה' מחמת רוב חומר הגשמיות, אמנם השי"ת ברוב רחמיו כי חפץ חסד הוא לבל ידח ממנו נדח, אמר לעולמו די לבל יתגשם העולם יותר, ולכן הופיע אז קדושת השבת ולא נתגשם העולם יותר. ולכן לא נבראו גופים להשדים, וזהו פירוש הפסוק ויכל אלקים 'ביום השביעי' וגו', היינו 'עם הכח של קדושת שבת' בזה כלה מלאכתו, לבל יתגשם יותר.

ובזה יתבאר דברי **רש"י**, שרק הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו, יכול לכוון שלא יתגשם העולם יותר, אך בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו, צריך לזהר

ישראל בלי צורך במלחמה וכיבוש, וזהו לסטים אתם 'שכבשתם' וכו', שזה הוכחה שכבר אינו שלכם.

אך המה לא ידעו ולא יבינו כי בנים אתם לה' אלוקיכם, אשר מועיל להם תשובה לתקן את כל אשר עוותו, שכן כשמימים אל ליבם לשוב אל ה' הרי הוא מחדש בטובו את נפשם להיות ישרים כבתחילה, וכדברי השל"ה הקדוש, שמפרש ברמזי התקיעות, שהאלקים עשה את האדם ישר, ועל זה מורה התקיעה הראשונה שהוא קול פשוט וישר, וכשהאדם מקלקל דרכו, זהו ענין גנוחי גנח וילל שרומזין על חולי ומיתת הנפש, וכשעושה תשובה שלמה, אז שב הוא לדרכו הראשונה כאשר עשה אותו השם יתברך ישר, וזהו ענין תקיעה אחרונה שהוא גם כן קול פשוט.

ולכן אם יאמרו להם לסטים אתם, בכדי לזלזל בקדושתן של ישראל, יאמרו להם כי לה' הארץ ומלואה, הוא בראה

התורה בפרשת בראשית, שעל ידי זה יודעים אנו את אשר ברא אלוקים לעשות, ואת מעשי אבותינו הקדושים.

ובישמח ישראל (אות ג) שהטעם שהיה צריך להתחיל מהחודש הזה לכם, כיון שמצוה היא מלשון צוותא והתחברות, כי בעשות האדם מצות ה', הן גורמות התחברות והתקשרות בבורא ב"ה, ובמצוות קידוש החודש מתגלה התקשרות זו ביותר, כפי שאמרו **במדרש** (פר' בא טו, ג) ששאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה, אימתי המועדות, אמר להם, אני ואתם נסכים לפי מה שישראל גומריין. הרי לנו רוממות ישראל ורוב חיבתם לפני המקום.

ודבר זה היא לצנינים בעיני הגוים, על כן הם באים וטוענים 'לסטים אתם', כלומר, הרי מפני חטאיכם גליתם מארציכם, ונתרחקתם מן הבורא ואין לכם עוד חלק ונחלה בה' ח"ו, לכן אין מגיע לכם הארץ, שכן אם הייתם מרוצים למקום, היה נותן לכם ארץ

וכדמצינו אצל עשיו הרשע, שביקש מיעקב אבינו הלעיטנו נא מן האדום האדום הזה, ולגלג ולמה זה לי בכורה, אך בסופו של דבר הצטער עד מאד, וכמו שבכה בעת שרצה לקבל את הברכות מיצחק אבינו טען ויעקבנו זה פעמיים, כי ענינו של יעקב הוא יו"ד-עקב, י' רומז לחכמה, עקב הוא ענין סוף ותכלית, היינו שחושב תמיד מה יהא בסופו של כל דבר. כי יעקב אבינו ידע שהעבודה יהא בבכורים, על כן היה מוכן למסור את מה שיש לו, כדי לקבל נכסי עולם. משא"כ עשיו בשביל מעט נזיד עדשים אדומים, מוכן למכור הכל, ובלבד שימלא עכשיו את תאות ליבו. זה כוחו של היצר שמביא התאוה של רגע זה לעין, ומחשיך את עיני השכל, שלא יתבונן בגודל ההפסד.

ונתנה לאשר 'ישר בעיניו', כלומר, אף שמהות התשובה נעלם משכל האנושי, ולכן נראה שאי אפשר לתקן את המעוות, מכל מקום הקב"ה מחזירו לישרותו הראשונה כמו קודם החטא, עד שנעשה רצוי ומקובל בכתחילה.

*

וכי תאווה הוא לעינים (בראשית ג, ו) וכתב הכלי יקר, כי בכל חטא יש ליצר טוב ויכוח עם היצר הרע כי היצר טוב מבטיחו שכר רוחני לעולם הבא, והיצר הרע מסית וטוען כי טוב לילך אחר התאות המוחשות לעין הרואה, אף שיודע שבסוף יפסיד מזה, מלילך אחר עולם הבא שהוא רק בעתיד. וזהו שנאמר ותרא האשה, ראתה וישרו בעיניה טענות הנחש, כי תאווה הוא 'לעינים', שתאות העוה"ז נראין לעין, ולזאת לא עמדה בנסיון.

אחר הברלה

פרשת נח תשפ"ב לפ"ק

השבוע היארציית של הגאון בעל חלקת יואב, ר' יואב יהושע אבד"ק קינצק, מגדולי הפוסקים ובעלי ההוראה בפולין, היה תלמיד מובהק וחסיד של האבני נזר מסוכוטשוב. אא"ז הרה"ק רבי יוסף זצללה"ה היה לו סמיכה להוראה ממנו.

בספרו שו"ת חלקת יואב רואים את גאונותו ואת גודל התבטלותו לפני רבו האבני נזר, כאשר רבו מדריכו בדרכי הלימוד ומעיר לו כרב לתלמיד, למה אומר סברא כזאת, ויותר היה לו לכתוב אחרת וכדומה.

בהקדמה לספרו מביא שאולי ימצא בספר שהשיג על גדולים וגאונים בלשון שאינו לפי כבודם כגון 'זה ליתא' וכדומה, ומתנצל על כך וכותב, ידע המעיין שזה לא מחמת גסות חס ושלום, אלא 'יען שאינני מבעלי לשון, על כן לא היה כח בקולמוסי לכתוב לשון אחר'.

בסוף ספרו כתב קונטרס 'קבא דקשייתא' עם ק"ג קושיות חזקות (כמנין קב"א), הרבה לומדים התאמצו לתרץ קושיותיו, וכבר בפולין יצא לאור ספר 'קשות מיושב', לבאר ולתרץ קושיות אלו, ושם בהסכמה על הספר כותב ה'כלי חמדה', מגדולי תלמידי סוכוטשוב, שמי שמכיר היטב את הגאון בעל חלקת יואב יודע שגם ממנו לא נעלמו דרכי היישוב לקושיותיו, ולא כתב את קונטרסו אלא להעיר ללב התלמידים כדי להגדיל הפלפול בדברי תורה.

פעם אחת שלח האבני נזר אל החלקת יואב את הספר 'שערי אורה' למהר"י גיקטליא מספרי היסוד בתורת הקבלה, וביקש שימסרו לו בשמו, כי כבר הגיעה העת לעסוק בנסתרות.

אחרי זמן כשנפגשו הרבי והחלקת יואב, שאלו רבו אם כבר לומד קבלה, על כך השיב בשלילה, והתנצל שדרכו בלימוד להיות מעורר בכל ענין קושיות ותירוצים, ותינח בסוגיא ב'נגלה' אפילו לא מתורצת הקושיא אין חשש בדבר, אבל ב'קבלה' חושש לקצץ בנטיעות ח"ו, וכן כדי שילך אצל רב ללמדו יצטרך לעזוב כל עסקי הרבנות לחדשים מספר, וכן חושש שאם ישקיע את כל עשתונותיו בקבלה בסופו של דבר יעזוב כליל את מקצוע ההוראה. האבני נזר לא דחק בו יותר. אולם מסופר שבזקנותו היה לבו נוקפו על שלא נשמע לעצת רבו בענין זה. ולתקן דבר זה קיבל על עצמו להיות מן המייסדים של ישיבת המקובלים 'שער השמים' בעיה"ק ירושלים. והתרים נדיבי עם לטובת הישיבה.

בשבת האחרונה לחייו שבת בראשית של השנה תרפ"ב כשהוא חלוש ומוטל על ערש דווי פתח ואמר מפני מה שעה ה' רק אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, וכך ביאר, מפני שהבל הביא קרבן לה' 'מבכורות צאנו' הבל זכר את ה' גם בימי הביכורים שלו, ימי נעוריו כשהיה במלוא כוחו וראשית אוננו, אבל קין הביא רק מפרי האדמה, רק כשהזקין ונזכר שסופו לשוב אל העפר, הביא מנחה לה', על כן לא נרצה קרבנו. כי האדם צריך להודרו לעבוד את ה' בעוד כוחו במתניו.

השבוע גם חל יומא דהילולא של הרבי מפיאסעצנא הי"ד הרה"ק ר' קלונימוס קלמן, הוא היה בן זקוניו של הרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק זי"ע, והיה נכדם של המגיד מקאזניץ, הרבי ר' אלימלך, הרבי מחענטשין, והמאור ושמש שעל שמו נקרא.

אביו הרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק זי"ע הי' מגדולי האדמורי"ם בפולין, והיה לו 'עולם' גדול, ונסע לאמשינאוו לסעודות ראש חודש. ודרכו של ר' אלימלך זצ"ל הי' להאריך בתפילתו (כ"ק אזמו"ר התבטא על כך 'עס איז גיוועהן א פרום חדר'), אך מרן מהרי"ד זצ"ל לא הי' מאריך כ"כ. ופעם אחת התפלל תפילת שחרית באמשינאוו ומרן מהרי"ד זצ"ל התחיל להתפלל כשר' אלימלך זצ"ל כבר התפלל חצי מהתפילה, וסיימו להתפלל ביחד, שאל ר' אלימלך "אמשינאווער רבי, ווען האט איהר גידאווענט" אמר לו מרן מהרי"ד "ויברך דוד את ה', דוד דאווענט שטענדיג (שכן שמו הי' יעקב דוד). לעיני כל הקהל - ויאמר דוד, געט ער נאר א דאווען אפ".

הרבי מפיאסעצנא נתייתם מאביו בגיל צעיר כבן שלוש, חותנו היה 'בן אחותו' הרה"ק ר' ירחמיאל משה מקאזניץ, שגידלו וחינכו, ובעת הגיעו לפרקו לקחו כחתן לבתו, לאחר פטירת חותנו בעודו צעיר לימים, בערך בגיל עשרים, הקים את חצירו בפיאסעצנא.

כח גדול היה לו בחינוך, הקים ישיבה גדולה, וכתב ספרים נפלאים "חובת התלמידים", "הכשרת האברכים", ועוד. פעם התבטא 'דעם גאנצען 'עולם' האלט איך צוליב דער ישיבה, און די ישיבה האלט איך, אויף ארויס צו ברענגן פון איר צעהן בני עליה'.

אחד הדברים הנפלאים שנשארו ממנו, המה מאמרים שאמר בעצם ימי המלחמה האיומה, ונדפסו בספר ונקראו בשם "אש קודש", באחד המקומות שם (חנוכה דף ק"ט) כותב 'כי אלו האנשים שאומרים שיסורים כמו אלו עוד לא היו לישראל טועים הם. בחורבן ביהמ"ק, בביתר וכו' היו כמו אלו', אך בשנת תש"ג הוסיף הגהה מרטיטה: רק כהצרות שהיו עד שלהי דשנת תש"ב היו כבר, אבל כהצרות משונות, ומיתות רעות ומשונות, שחדשו הרשעים הרוצחים המשונים עלינו בית ישראל, משלהי תש"ב, לפי ידיעתי בדברי חז"ל ובדברי הימים אשר לישראל בכלל, לא היי כמותם, והי ירחם עלינו ויצילנו מידם כהרף עין, עכ"ל. ובתוך הגולה נהרג על קידוש ה' הי"ד. כתביו שגגזם לדור אחרון בחפירת סתר, נמצאו לאחר המלחמה באורח פלאי, ובהם מכתב שמבקש להדפיסם ולהפיצם בישראל, ואכן רבים נאותים לאור תורתו בספריו הנפלאים.

יה"ר שנזכה לעבוד את ה' וזכות הצדיקים יגן עלינו, א גוטע וואך א פרייליכער וואך.

To subscribe to English editon contact Divrei Torah
Amshinov at amshinov40@gmail.com